

I.

„Kérdezd meg a Föld lakóit, ők majd felvilágosítanak. Az ég madarait és a tenger halait. Hallgasd meg az ő tanításukat.” Az Ószövetségben élt már egy bölcs, aki tudta, kihez kell fordulnia. Azokhoz szólt, akiktől tanulhatunk.

56 Ferdinandy György

TÚL A SZAVAKON

Valami ehhez hasonlóval próbálkozom én is. Dúl a pandémia, Jóbot olvasom.

Immár féléves a karantén. Az első negyven nap után még én is tudtam, hogy mit kell mondanom. Most, fél év után azonban már csak rágom a köröm. Nem jutnak eszembe a legegyszerűbb szavak.

A keresgélésben a szakirodalom sem segít sokat. Az állatok belső életével nem foglalkozik a tudomány. Pedig sorstársaink kevés szóból értenek. Csak idő kell hozzá, és türelem, hogy megszólaljanak. A karantén nekem erre alkalom. Keresek valamit, túl a szavakon.

II.

Az ablakom széles balkonra nyílik. Alatta, alig ugrásnyira, apró tavacska csillog. A nagy járvány előtt még kiültünk a partra naplemente után. Húst süttünk, szopogattuk az illatos portorikói rumot. Ma már senki sem ül ki a partra. A helyünket átvette a természet. A kacsák, a gyíkok és a madarak.

Negro, a macskám magára maradt. Ezen az éghajlaton félvadon élnek a háziállatok. Kint csavarognak a szabadban, hol eltűnnek, hol beállítanak. Negro különben se jön be hozzánk, a lakásba. A feleségem allergikus.

Réggel éppen csak kinyitja az ajtót, enni ad neki. Hozzá sem ér. Azt állítja, hogy terjeszti a vírusokat. Városi lány, későn került az állatok közelébe. Azt hiszi, hogy az etetés közöttünk az egyetlen kapcsolat. Nem érti, hogy miért téblábolnak körülöttünk az állatok. A macskám például letesz a küszöbre egy gyíkot, madarat. Megajándékoz ő is. Hogy kölcsönössé váljon közöttünk a kapcsolat.

Én éppen csak leszólok neki az emeletről. Ismételve a nevét. Nyilván vadászik, mert nem eszik sokat. Elnyúlik az árnyékban, nézzük egymást. Vajon tudja-e, hogy miért nem veszem az ölembe? Jó lenne megbeszélni vele az ilyen dolgokat.

Előttem, a parton, két lombos fácska áll. Az év nagyrészében mozdulatlanok. Aztán, egyszer csak megérkeznek a madarak. Ilyenkor már leesett a hó odafent, Északon. Nagy a sürgés-forgás: renoválják a fészkeket. Csa-csognak, kiabálnak. Negro pislog. Nem érdeklik a madarak.

Ezek pedig egyre hangosabbak. Hamarosan már ők uralják a terepet. Az írógép kopogását például nem szeretik. Megszállják a balkont, kopognak az ablakon. Kimennék, megkérdezném tőlük: nem stimmel valami? Mi bajotok?

Utánozzák a gép kattogását. Mit zajongok itt! A fiókák már al- 57
szanak. Nem nyugszanak, amíg csak abba nem hagyom.

Jól hallom, amikor kikelnek a kicsik. Az anyák merészebbek ilyenkor, még a macskám tányérjából is felviszik a magot. A nagyobbakat feltörik, és így, apránként etetik a fiókáikat.

Múlnak a napok. Írom a penzumomat. Hogy pontosan, szépen? Hol van az már! Leveszem a Larousse-t, a szinonima szótárakat.

Először a neveket felejtettem el. Az igéket sokszor telefonon kérdezem. Jelzőket még csak találok. Azt sem bánom, ha laposak, köz-
helyesek.

III.

Reggel, még le sem értem a szobámból, már Negrót keresem. Ilyenkor
kint vár, a teraszon. Ritkán fordul elő, hogy késik, vagy hogy elmarad.

Most azonban már egy hete hiába lesem. Mi történhetett?

– Megfigyelted-e – kérdezi feleségem –, hogy milyen száraz a
szőre?

Ő még azt is észrevette, hogy Negro lefogyott. Beteg lenne? Ha
megbetegszene, elbújnának az állatok. Vajon hová lett? Mankóval még
csak keresni se tudom. Múlnak a hetek. Dúl a pandémia. Talán már nem
is él. Régen nem sírtam. Most, álmomban, újra meg újra megsiratom.

Aztán, egy reggel, fekete pamacs csillog az ablak alatt.

– Negro! – kiáltom. Feltépem az ajtót.

– Ne mozdulj! – szól rám feleségem. Kitölti az ételt, Negro azonban
oda se figyel. Sír ő is, felugrik az ölembe.

– Meggyógyultál? – faggatom. Fényes újra a szőre. Dorombolni nem
tudnak az ilyen félvad állatok.

– Ide be ne tedd a lábad! – sikoltja feleségem. Nekem be ne hozd a ví-
rusokat!

Kigombolja az ingemet, letolom a nadrágomat. Megy egyenesen a mo-
sógépbe minden. Meg kell fogadnom, hogy nem megyek ki többet. Hogy nem
veszem az ölembe, és nem simogatom meg többé a macskámat.

– Mert én akkor nem nyúlok hozzád ezentúl!

Fáj neki, hogy érintetlen az étel. Enni Negrónak eszébe se jutott.

IV.

Az írógépem – anyám Continentalja – eltörött. Nem zavarom tovább a madarakat. Amikor javítani vittem, a műhelyben egy vén antikvárius fogadott. Kétszáz dollárt ajánlott fel érte. A régi szerelők ma már antikváriusok.

Kialakulnak a módszereim. Ha megakadok – ha nem jut eszembe valami – nem rágom a körmöm. A szó helyét üresen hagyom. Második-harmadik elolvasásra beugrik, amit keresek. Ha mégsem, valami egészen oda nem illőt írok be a helyére. Amit majd úgymint kidob magából a szöveg.

Délután színes vadkacsák úszkálnak a tóban. Ezek is félig-meddig háziállatok. Kijöttek, körülvettek, amikor annak idején – a vendégek szórakoztatására – száraz kenyérmorzsát szórtunk nekik.

A nádasban fészkelnek, az anyák a part mentén vezetik a sárga csibéket. Tíz-tizenkét apróság, egyre kevesebb, ahogy múlnak a napok. Délben fent a tó felett köröznek az arapapagájok. Lecsapnak, amint valamelyik csibe elmarad.

Teknőcök ritkán úsznak ki a tóból. Vajon mit keresnek? Egy-egy lapos sziklán süttetik magukat. Annál több az iguána. A kajmánok, aligátorok. Az első időkben még rohantam fel az emeletre:

– Várjatok! – kérleltem őket. Ne mozduljatok!

Nem sietnek, türelmesek. Beállíthatom a képeket.

A kisebbik fára enni járnak. Jó lenne többet tudni róluk! De hogyan? Pedig beszélgetnek ők is. Egyszer tanúja voltam: a tó partján megállt egymással szemben egy iguána és egy vadkacsa. Nézték egymást, hosszú percekig. Nyilván felmérték, hogy egymásra nem veszélyesek. Közös ellenségeikből itt kint a parton egye kevesebb mozog.

Nagy csend ül ilyenkor a tó körül. De még ebben a nagy nyugalomban sem hallok hangokat.

V.

Szegény anyám volt az utolsó példaképem. Ő élete végén már csak vén kutyájával, a Foltossal beszélgetett. „Vigyázzatok rá!” – könyörgött, amikor elvitték őt a mentők. Ezek voltak az utolsó szavai. „Nagyon igényli a szeretetet!” De ezt is már csak kint, a kertkapuban.

Foltostól már másnap megszabadult egy lelketlen rokon. Azt mondta, leviszi vidékre, aztán valahol Tata és Bicske között kitette a kocsiból szegény sírdogáló állatot.

Folytassam-e? Sem francia, sem spanyol feleségem nem szerette az állatokat. A gyerekeknek, igaz, átadtam valamit. Kislányomnak volt egy Désziré nevű kutyája.

– Mert annyira vágytam rá! – magyarázta, ha nem értették, hogy a kutyusnak ilyen furcsa neve van. (A Désiré franciául vágyottat jelent.)

Fiacskám, Vince, hét kiskacsát nevelt a francia tanyán. Az iskola talán másfél kilométerre lehetett bent a faluban, de ez a sipogó menet minden reggel elkísérte őt. Hogy megvárták-e, arra már nem emlékszem. 59 Munkába menet reggelente leelőztem őket. Délben pedig már egyedül is hazatalált a fiam.

Időközben elszlelt negyven év, és engem nem vett körül sem a ragaszkodás, sem az a békés nyugalom, amit az állatok nyújtanak.

VI.

Tűnődöm. Ember és állat között hol van a határ. Mind a természet részei vagyunk. Közös a tudásunk, a tapasztalatunk. Az érzésvilágunk pedig nekik, az állatoknak gazdagabb.

A felsőbbrendűség, az, hogy racionális állatok, mit tudom én, nem létezik. Az állatvilág belső életével tudtommal a tudomány sem foglalkozik. Soha nem hittem el a halhatatlan lélekről szóló tanokat.

Egy kedves szerzőm kileste a delfinek beszélgetését. Tudni akarta, minden áron, hogy mit mondanak. Szót akart érteni velük, valahol túl a szavakon. Beszélnék én is az állatokkal. Ideírnám, hogy mit mondanak.

Jób is valami hasonlóval próbálkozott. Múlnak a napok. Az ég madarait, a föld és a tenger lakóit kérdezgetem én is. Nekem erre ad alkalmat a pandémia. A zárthelyszony.

*veled álmodtam
két szemedben szomorú
szeretetet ízzott*